

Chlorops kirigaminensis: een nieuwe halmvlieg voor Nederland (Diptera: Chloropidae)

J.D.M. (Dick) Belgers
Paul L.Th. Beuk

TREFWOORDEN

Faunistiek, Meijendel, veenreukgras

Entomologische Berichten 77 (5): 238-239

Op 20 mei 2016 werd in de duinen van Meijendel een relatief grote halmvlieg gesleept uit lage duinvegetatie. Na determinatie bleek het te gaan om *Chlorops kirigaminensis*, een soort die tot nu toe alleen bekend was uit Noord-Europa, Rusland en het oostelijke Paeleartische gebied. In dit artikel beschrijven de verspreiding en herkenning van *C. kirigaminensis* en geven we enkele opmerkingen over de biologie. Het aantal Nederlandse soorten halmvliegen komt hiermee op 143 soorten.

Introductie

Halmvliegen (Diptera: Chloropidae) zijn over het algemeen zeer kleine tot middelgrote vliegen (1-8 mm) waarvan de larven leven van plantenmateriaal, dood organisch materiaal of paddestoelen. Uit Nederland werden door Beuk & Nartshuk (2002), 141 soorten vermeld (de tabel aan het begin van het hoofdstuk vermeldt de abusievelijk het aantal van 140). Sindsdien werd slechts nog één nieuwe halmvlieg voor Nederland gemeld: *Gampsocera numerata* (Heeger, 1858) (Dek et al. 2016).

Tijdens een excursie in de duinen van Meijendel te Wasenaar op 20 mei 2016 werden twee exemplaren van een op dat moment onbekende halmvlieg uit lage duinvegetatie gesleept en verzameld. Na bestudering van de exemplaren door de tweede auteur bleek het te gaan om *Chlorops kirigaminensis* Kanmiya (figuur 1).

Herkenning

De soorten in deze subfamilie, Chloropinae, zijn als larve bijna allemaal planteneters of eters van dood plantaardig materiaal. De subfamilie is te herkennen aan de costa, die niet of nauwelijks verder reikt dan lengteader R_{4+5} . Het geslacht *Chlorops* is het grootste geslacht van de subfamilie. Voor zover bekend leven de larven van alle soorten in de scheuten van grassen en/of zegen. Binnen de subfamilie is *Chlorops* te herkennen aan de volgende combinatie van kenmerken (Nartshuk & Andersson 2013): kop zonder naar voren uitstekend voorhoofd en met brede wangen, ocellendriehoek zonder haarrijtjes, derde antennelid ongeveer zo lang als breed, borststukrug geel met roodachtige of zwarte lengtestrepen, achterdijen niet verdikt, en afstand tussen de dwarsaders in de vleugel groter dan de lengte van de achterste dwarsader.

Het genus *Chlorops* kende in Nederland tot nu toe 23 soorten (Beuk & Nartshuk 2002) die alle over het algemeen geel met zwart of roodgekleurd zijn. De meest recente tabel tot de soorten voor onze regio is van Nartshuk & Andersson (2013).

Chlorops kirigaminensis is een relatief grote *Chlorops*-soort met een lichaamslengte van 3,5-3,7 mm voor mannetjes en 3,6-4,5 mm voor vrouwtjes. De soort heeft een oranjekleurig derde

antennelid waarop de haartjes korter zijn dan de haartjes op de zwartbruine sprietborstel, en een gele borststukrug met bestoven zwarte strepen. De bovenste zijplaat van het borststuk heeft een glimmende plek, die in tegenstelling tot veel andere soorten niet zwart is. De ocellendriehoek is half zo lang als het voorhoofd, dof en gerimpeld langs de randen, grotendeels zwart en met twee lichte vlekken voor de ocelli.

De soort die het meest op *C. kirigaminensis* lijkt is *C. geminatus* Meigen. Deze laatste soort is te onderscheiden doordat de glimmende ocellendriehoek bijna geheel licht gekleurd is. Bij een tweede soort met vergelijkbaar uiterlijk, *C. gracilis* Meigen, ontbreken de rimpels langs de rand van de ocellendriehoek.

Verspreiding en levenswijze

Materiaal Zuid-Holland: Meijendel – Helmduinen: 2 ♀♀, AC 082,5-461,6, 20.v.2016, leg. D. Belgers, col. Natuurhistorisch Museum Maastricht. In figuur 2 wordt de vindplaats op kaart gegeven.

Chlorops kirigaminensis is uit Honshu in Japan beschreven (Kanmiya 1978). In Europa had deze halmvlieg tot nog toe vooral een noordelijke verspreiding. De soort werd door Nartshuk (1984, als *C. zonulatus*, zie Nartshuk 2002) gemeld uit Zweden en het grootste deel van Europees Rusland, Siberië en het Russische Verre Oosten. Daarna zijn waarnemingen toegevoegd uit Estland (Nartshuk 1998) en Finland (Nartshuk & Andersson 2013). De vondst uit Nederland is in Europa tegelijkertijd de meest zuidelijke en de meest westelijke waarneming tot nu toe.

Kanmiya (1978) beschrijft de soort maar geeft geen informatie over de biologie of de biotoop waarin de soort is gevonden. Ook in andere literatuur is weinig te vinden over de leefwijze. De enige informatie is afkomstig van Nartshuk (1998), die de soort onder de naam *C. zonulatus* behandelt. Volgens haar werden larven in Moldavië in stengels van veenreukgras (*Hierochloa odorata*) gevonden. Bij ons lijkt *C. kirigaminensis* beduidend vroeger te vliegen dan in Scandinavië. Volgens Nartshuk & Andersson (2013) is het in Scandinavië een late zomersoort die in juli en augustus vliegt. De vroegere vliegtijd in Nederland heeft wellicht te maken met de geografische ligging.

1. *Chlorops kirigaminensis*, vrouwtje, 20.v.2016, Meijendel, Nederland.
Foto: Dick Belgers

1. *Chlorops kirigaminensis*, female, 20.v.2016, Meijendel, Nederland.

Tot slot

Omdat in de literatuur weinig informatie te vinden is over de biologie en de biotoop waarmee het voorkomen in Nederland te relateren valt, is de vondst van *C. kirigaminensis* in Nederland opmerkelijk. De vindplaats, droge duinen, suggereert dat de soort bijzondere eisen stelt aan zijn leefomgeving. Een associatie met veenreukgras betekent echter dat de plaats waar de soort is aangetroffen niet de voortplantingsplaats was. Voortplanting moet wel mogelijk zijn in de vochtigere delen van Meijendel. Toekomstig onderzoek in Meijendel en op andere plaatsen waar veenreukgras voorkomt zijn nodig om meer duidelijkheid te krijgen over het voorkomen van deze prachtige halmvlieg.

2. Vindplaats van *Chlorops kirigaminensis* in Nederland.

2. Locality of *Chlorops kirigaminensis* in the Netherlands.

Dankwoord

We danken André van Loon voor het maken van het kaartje.

Literatuur

Beuk PLTh & Nartshuk EP 2002. Family Chloropidae. In: Checklist of the Diptera of the Netherlands (Beuk PLTh ed): 279-285. KNNV Uitgeverij.

Dek JC, Ligot AJG & Raymaekers S 2016. *Gampsocera numerata*, een nieuwe halmvlieg voor Nederland en België (Diptera: Chloropidae). Nederlandse Faunistische Mededelingen, 46: 11-14.

Kanmiya K 1978. Notes on the genus *Chlorops*

Meigen (Diptera, Chloropidae) from Japan and Formosa. Kontyû 46: 52-76.

Nartshuk EP 1984. Family Chloropidae. In: Catalogue of Palaearctic Diptera Volume 10. Clusiidae - Chloropidae (Soós Á & Papp L eds): 222-299. Akadémiai Kiadó.

Nartshuk EP 1998. A revision of grassflies of the tribe Chloropini (Diptera, Chloropidae) of Finland, Estonia and North-West Russia. Entomologica Fennica 9: 153-183.

Nartshuk EP 2002. On taxonomy of Palaearctic

Chlorops Meigen (Diptera, Cyclorrhapha, Chloropidae). International Journal of Dipterological Research 13: 15-21.

Nartshuk EP & Andersson H 2013. The frit flies (Chloropidae, Diptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica 43: 1-282.

Geaccepteerd: 14 april 2017

Summary

Chlorops kirigaminensis, a new frit fly for the Netherlands (Diptera: Chloropidae)

On 20 May 2016, a relative large Chloropidae was found in dune vegetation of Meijendel, Zuid-Holland. It was identified as *Chlorops kirigaminensis*. This is the first record of this species in the Netherlands. Up to now this species was in Europe only known from some Scandinavian countries. The species is thought to be associated with *Hierochloa odorata*. The total number of Chloropidae species recorded in the Netherlands is now 143.

J.D.M (Dick) Belgers
Nassauweg 6
6703CH, Wageningen
dick.belgers@wur.nl

Paul L.Th. Beuk
Natuurhistorisch Museum Maastricht
De Bosquetplein 6-7
6211 KJ Maastricht